

Türkiye’de Sürdürülebilir Turizm Araştırmaları: 1999–2025 Dönemi Üzerine Sistematik Bir İnceleme

Sustainable Tourism Research in Türkiye: A Systematic Review of the 1999–2025 Period

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye’de sürdürülebilir turizm alanında yürütülen araştırmaların tematik, yöntemsel ve politika odaklı yönelimlerini sistematik biçimde değerlendirerek 1999–2025 döneminde alanı şekillendiren temel eğilimleri ortaya koymaktadır. Çalışmada bu amaç doğrultusunda literatür, tematik sınıflandırma ve betimleyici içerik analizi yaklaşımıyla incelenmiştir. Bulgular, erken dönem çalışmalarda ekoturizm, kültürel miras, gastronomi, yavaş şehircilik ve yerel kalkınma konularına odaklanan tanımlayıcı ve mikro ölçekli nitel yaklaşımların baskın olduğunu; son yıllarda ise araştırmaların giderek daha politika odaklı ve disiplinler arası bir yapıya evrildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, uluslararası literatürde güçlü biçimde öne çıkan iklim değişikliğine uyum, dijitalleşme, yeşil inovasyon ve sürdürülebilirlik geçişleri gibi kritik araştırma konularının Türkiye bağlamında hâlâ sınırlı düzeyde ele alındığı görülmektedir. Çalışmanın özgün katkısı, 1999–2025 literatürünü kapsamlı bir değerlendirmeye ele alarak Türkiye’de sürdürülebilir turizm araştırmalarının tematik yönelimlerini ve yöntemsel boşluklarını açık biçimde tanımlamasıdır. Elde edilen bulgular doğrultusunda çalışma, disiplinler arası araştırma kapasitesinin artırılmasını, veri temelli planlama modellerinin güçlendirilmesini ve yerel paydaş katılımını önceleyen yönetim mekanizmalarının kurumsallaştırılmasını önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir turizm, Sistematik literatür analizi, Sürdürülebilirlik geçişleri Yönetişim

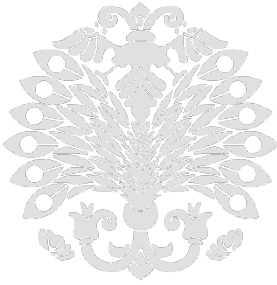
ABSTRACT

This study systematically evaluates the thematic, methodological and policy-oriented orientations of sustainable tourism research conducted in Türkiye, revealing the major trends that have shaped the field between 1999 and 2025. In line with this aim, the literature was examined using a thematic classification and descriptive content analysis approach. The findings show that early studies predominantly relied on descriptive, micro-scale and qualitative approaches focusing on ecotourism, cultural heritage, gastronomy, slow cities and local development, whereas in recent years research has increasingly evolved toward more policy-oriented and interdisciplinary perspectives. However, critical research themes that are prominent in the international literature, such as climate change adaptation, digitalization, green innovation and sustainability transitions, are still addressed to a limited extent in the context of Türkiye. The originality of the study lies in its comprehensive assessment of the 1999–2025 literature, clearly identifying the thematic orientations and methodological gaps in sustainable tourism research in Türkiye. Based on the findings, the study recommends enhancing interdisciplinary research capacity, strengthening data-driven planning models and institutionalizing governance mechanisms that prioritize local stakeholder participation.

Keywords: Sustainable tourism, Systematic literature review, Sustainability transitions, Governance

Harun YAKIŞIK

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Politikası Anabilim Dalı, Çankırı, Türkiye
Çankırı Karatekin University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economic Policy, Çankırı, Türkiye
(Sorumlu Yazar–Corresponding Author)
haruny@karatekin.edu.tr

Geliş Tarihi/Received 02.11.2025
Kabul Tarihi/Accepted Yayın Tarihi/ 04.12.2025
Publication Date 29.12.2025

Atıf:
Yakışık, H. (2025). Türkiye’de sürdürülebilir turizm araştırmaları: 1999–2025 dönemi üzerine sistematik bir inceleme. *Journal of Silk Road Tourism Research*, 5(2), 81-93

Cite this article:
Yakışık, H. (2025). Sustainable tourism research in türkiye: a systematic review of the 1999–2025 period. *Journal of Silk Road Tourism Research*, 5(2), 81-93.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

Sürdürülebilir turizm, ekonomik büyüme ile çevresel koruma ve toplumsal refah arasındaki dengeyi sağlamayı hedefleyen bütüncül bir yaklaşım olarak 1980’li yıllardan itibaren küresel literatürde önemli bir yer edinmiştir ([Akış, 1999](#); [Peeters vd., 2024](#); [Zientara vd., 2024](#)). Bu yaklaşım, Brundtland Raporu’nda (1987) tanımlanan “gelecek kuşakların gereksinimlerini tehlikeye atmadan bugünün ihtiyaçlarını karşılamak” ilkesinin turizm sektörüne uyarlanmasıyla hız kazanmıştır. Türkiye bağlamında sürdürülebilir turizm, 1990’lı yılların sonlarından itibaren gerek akademik çalışmalarda gerekse kamu politikalarında giderek daha görünür hale gelmiştir ([Kılınç, 2020](#); [Oğuz ve Tokmak, 2018](#); [Yurtsal, 2019](#)). Ulusal literatür, sürdürülebilir turizmi çoğunlukla yerel kalkınma, ekoturizm ve kültürel mirasın korunması çerçevesinde ele almakta; Beypazarı, Safranbolu, Uzungöl, Göbeklitepe ve Kapadokya gibi destinasyonlar üzerine yapılan çalışmalar yerel halkın katılımı, çevresel farkındalık ve ekonomik sürdürülebilirlik arasındaki ilişkileri incelemektedir ([Ecerel ve Özmen, 2009](#); [Güvendi ve Ardic Yetiş, 2025](#); [Kervankıran, 2014](#); [Sevgi, 2024](#); [Toprak, 2012](#); [Yavuz ve Unur, 2021](#); [Yönet Eren ve Ceyhan Sezgin, 2022](#)). Hasankeyf, Midyat ve Mardin üzerine yapılan araştırmalar ise turizmin yerel kalkınma üzerindeki dönüştürücü etkisini ortaya koymaktadır ([Demircan ve Çeken, 2022](#); [Dilek vd., 2017](#); [Erkuş, 2021](#)).

Türkiye’deki çalışmaların büyük bölümü nitel ve tanımlayıcı yöntemlerden oluşmakta; yerel yönetim, paydaş katılımı ve planlama süreçlerine odaklanmaktadır ([Akyol, 2021](#); [Taşkın, 2005](#); [Türkmen, 2024](#)). Ayvalık üzerine yürütülen çalışmalar sürdürülebilir destinasyon yönetimine ilişkin bütüncül model önerileri sunarken ([Dinc vd., 2021](#)), Uzungöl ve Trabzon örnekleri doğal kaynak kullanımı, taşıma kapasitesi ve ekoturizm arasındaki ilişkileri incelemiştir ([Dağ ve Mansuroğlu, 2018](#); [Külekcı ve Dönmez, 2016](#); [Turpcu vd., 2018](#)). Bununla birlikte, gastronomi turizmi, coğrafi işaretli ürünler, sakin şehir (Cittaslow) hareketi ve alternatif turizm türlerine yönelik ilginin son yıllarda belirgin biçimde arttığı görülmektedir ([Acuner, 2006](#); [Öztürk, 2024](#); [Ünal, 2016](#); [Yurt ve Dinvar, 2022](#)). Gastronomi temelli araştırmalar yerel ürünlerin kültürel sürdürülebilirlikteki rolünü vurgularken ([Sevimli vd., 2021](#)), Sakin şehir çalışmaları yavaş yaşam felsefesinin sürdürülebilir destinasyon yönetimine katkılarını tartışmaktadır ([Asiltürk Okutan, 2023](#); [Türkcan, 2024](#)).

Uluslararası literatürde ise sürdürülebilir turizm alanı iklim değişikliğine uyum ([Dapilah vd., 2025](#); [Seekamp vd., 2019](#)), karbon ve su ayak izi yönetimi ([Casals Miralles vd., 2023](#); [Mancini vd., 2022](#)), dijital dönüşüm ([Mangold vd., 2024](#)), çevresel ayak izi ölçümü ([Li vd., 2024](#)) ile eğitim ve farkındalık ([McGrath vd., 2020](#); [Minguez vd., 2021](#)) gibi konular üzerinden genişlemiştir. Yeşil inovasyon ve sıfır atık politikaları da giderek önem kazanmaktadır ([Ding vd., 2024](#); [Mehrotra vd., 2024](#); [Penn State, 2025](#)). Buna karşın Türkiye’deki literatür, uluslararası eğilimlerle karşılaştırıldığında hala büyük ölçüde yerel vaka analizlerine dayanmakta; makroekonomik, teknolojik ve yönetim temelli boyutlar görece sınırlı kalmaktadır ([Solmaz, 2019](#); [Zorba, 2025](#)). Son dönemde sürdürülebilirlik geçişleri üzerine yapılan çalışmalar, turizmin parçalı yapısının bütünlük stratejilere olan ihtiyacını vurgularken ([Magnusson vd., 2024](#); [Niewiadomski ve Brouder, 2024](#)), yönetim ve paydaş temelli yaklaşımlar da sürdürülebilir turizmin kurumsallaştırılmasında kritik bir rol üstlenmektedir ([Gündüz, 2024](#); [Novelli, 2023](#); [Volgger vd., 2025](#)).

Yukarıdaki çalışmalar, Türkiye’de sürdürülebilir turizme ilişkin önemli bir birikim oluştuğunu göstermektedir; ancak literatürde üç temel boşluk dikkat çekmektedir. İlk olarak, konu çeşitlenmesi sınırlıdır ve iklim değişikliğine uyum, dijitalleşme, yeşil inovasyon ve sürdürülebilirlik geçişleri gibi uluslararası literatürde öncelikli hale gelen araştırma boyutları Türkiye bağlamında yeterince işlenmemiştir. İkinci olarak, yöntemsel açıdan araştırmaların büyük çoğunluğu nitel ve tanımlayıcı tasarımlara dayanmakta; panel veri analizleri, yapısal eşitlik modellemesi, çok düzeyli yönetim analizleri ve ekolojik ayak izi ölçümleri gibi ileri analitik yöntemler sınırlı düzeyde kullanılmaktadır. Üçüncü olarak, literatürde politika düzeyinde kapsamlı karşılaştırmalar ve bütüncül yönetim modelleri eksiktir. Bu durum, sürdürülebilir turizm alanında kavramsal derinliğin ve analitik kapasitenin geliştirilmesine yönelik kapsamlı bir değerlendirmeye duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, söz konusu araştırma boşluklarını gidermek amacıyla 1999–2025 dönemine ait ulusal ve uluslararası literatürü karşılaştırmalı biçimde analiz ederek Türkiye’de sürdürülebilir turizmin kavramsal yönelimlerini, yöntemsel evrimini ve politika düzeyindeki yansımalarını kapsamlı bir çerçevede ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu kapsamda çalışma, literatürü tematik kategoriler, yöntemsel boyutlar, mekansal ölçekler ve politika yönelimleri açısından sınıflandırarak sürdürülebilir turizm araştırmalarının tarihsel gelişim çizgisini bütüncül olarak değerlendirmekte; ayrıca Türkiye literatürünün uluslararası eğilimlerle benzerlik ve farklılık noktalarını bütüncül biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Sürdürülebilir Turizm Kavramı

Sürdürülebilir turizm literatürü, çevresel koruma, yerel kalkınma, kültürel mirasın korunması, yönetim ve paydaş katılımı gibi çok boyutlu ilkeler üzerine inşa edilmiş olup, Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren hızlı biçimde çeşitlenerek genişlemiştir. Türkiye literatüründe sürdürülebilir turizm çoğunlukla ekoturizm, kültürel miras, kırsal turizm, gastronomi, yavaş şehirler ve yerel kimlik gibi alt alanlar üzerinden ele alınmış; böylece hem kavramsal hem de uygulamalı düzeyde kayda değer bir araştırma birikimi oluşmuştur ([Garda ve Temizel, 2016](#)). Buna karşın, uluslararası literatürde aynı konular daha erken dönemde iklim değişikliği, ekolojik ayak izi, yeşil inovasyon ve sürdürülebilirlik geçişleriyle ilişkilendirilerek daha güçlü bir veri temelli ve model odaklı çerçeveye oturmuştur ([Casals Miralles vd., 2023](#); [Ding vd., 2024](#); [Mancini vd., 2022](#); [Mehrotra vd., 2024](#)).

Bu çalışmanın kuramsal temelini, sürdürülebilirlik dönüşümlerini sosyo-teknik sistemler üzerinden açıklayan “Sürdürülebilirlik Geçişleri Teorisi” oluşturmaktadır. Çalışma teorik kökenini [Geels’in \(2002; 2005; 2011\)](#) geliştirdiği “Çok Düzeyli Perspektif (Multi-Level Perspective, MLP)” yaklaşımından almaktadır. MLP’ye göre sürdürülebilirlik dönüşümleri üç düzeyin etkileşimiyle oluşmakta: yeniliklerin ortaya çıktığı niş düzeyi, sektör içi uygulamaları temsil eden rejim düzeyi ve makro ölçekli politika–kültür eğilimlerini kapsayan peyzaj düzeyi. [Geels ve Schot \(2007\)](#) bu üç düzeyin etkileşiminden doğan farklı geçiş yollarını sistematik olarak açıklamıştır. Bu teorik çerçeve, turizmde dijitalleşme, yönetim kapasiteleri, iklim uyumu ve yeşil inovasyon gibi dönüşüm süreçlerini bütünsel biçimde değerlendirmek için uluslararası çalışmalarda sıklıkla kullanılmaktadır ([Magnusson vd., 2024](#); [Niewiadomski ve Brouder, 2024](#)). Bu nedenle çalışma, Türkiye’deki turizm konularının gelişimini değerlendirirken sürdürülebilirlik geçişlerinin sunduğu çok katmanlı analitik çerçeveyi referans almakta; böylece mikro ölçekli vaka temelli yaklaşımlar ile uluslararası yazındaki sistem düzeyinde dönüşüm modelleri arasındaki farkları daha tutarlı biçimde yorumlama olanağı sunmaktadır.

Ekoturizm odağındaki çalışmalar, Türkiye literatüründe korunan alan yönetimi, taşıma kapasitesi, ekosistem hizmetleri ve çevresel farkındalık gibi çevresel sürdürülebilirlik konularına yoğunlaşmaktadır. [Dağ ve Mansuroğlu \(2018\)](#), Pamukkale/Hierapolis Dünya Miras Alanı’nda ziyaretçi taşıma kapasitesinin aşılmasının sürdürülebilirliği tehdit ettiğini gösterirken; [Külekcı ve Dönmez \(2016\)](#) ile [Turpcu vd. \(2018\)](#), Uzungöl ve Trabzon örneklerinde doğa temelli turizmin ekonomik katkıları ve ziyaretçi deneyimini incelemiştir. [Aygün ve Avcı’nın \(2020\)](#) Solaklı Vadisi araştırması, HES projelerinin ekoturizm üzerindeki baskılarını ortaya koyarak altyapı yatırımları ile doğal taşıma kapasitesi arasındaki gerilime işaret etmektedir. [Tunc ve Yıldırım \(2024\)](#) Finike örneğinde doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin alternatif turizm rotalarıyla bütünleştirilmesini önerirken; [Tutcu \(2021\)](#) ve [Aydın vd. \(2017\)](#) korunan alanlar için sürdürülebilir ekoturizm göstergeleri geliştirmiştir. Uluslararası literatürde ise Akdeniz havzasındaki ekoturizm faaliyetleri, ekolojik ayak izi ölçümleriyle sistematik biçimde değerlendirilmekte; çevresel etkiler makro ölçekte izlenmektedir ([Casals Miralles vd., 2023](#); [Mancini vd., 2022](#)). Ayrıca [Puhakka \(2021\)](#), doğa temelli rekreasyonun psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerini ampirik olarak ortaya koyarak ekoturizmin sosyal boyutunu da etkin biçimde ortaya koymaktadır. Bu karşılaştırma, Türkiye’de turizm çalışmalarının ağırlıklı olarak mikro-ölçekli vaka temelli analizlere dayandığını, uluslararası literatürde ise çok katmanlı çevresel ve psikososyal etkilerin bütünsel modellerle değerlendirildiğini göstermektedir.

Kültürel miras ve kimlik odaklı araştırmalar, Türkiye literatüründe sürdürülebilir turizmin sosyo-kültürel boyutunu güçlendiren önemli bir alt alan oluşturmaktadır. Ayvalık ([Taşkın, 2005](#)), Beypazarı ([Eceral ve Özmen, 2009](#); [Kervankıran, 2014](#)), Safranbolu ([Sevgi, 2024](#)), Mardin ([Toprak, 2012](#)) ve Göbeklitepe ([Sevimli vd., 2021](#); [Sanlı Kayran, 2023](#)) üzerine yapılan çalışmalar, kültürel mirasın korunması ile turizmin ekonomik ve toplumsal etkileri arasındaki ilişkiyi yerel bağlamda incelemektedir. [Saraç \(2022\)](#), kültürel turizmde sürdürülebilir tüketim davranışlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ortaya koyarken; [Kan Ülkü ve Uçman Altınışık \(2023\)](#) Pamukkale ve Karahayit’ta mekansal kimlik–turizm ilişkisini analiz etmektedir. Uluslararası literatürde ise UNESCO miras alanı yönetimi, çok ölçekli yönetim modelleri ve küresel koruma rejimleri kapsamında ele alınmakta; Türkiye’deki mikro-ölçekli çalışmalara karşın kurumsal bir analiz düzeyi sunmaktadır ([Liburd ve Becken, 2019](#)). Bu açıdan Tablo 1’deki tematik kümelenme, Türkiye literatürünün güçlü sosyo-kültürel vurgusuna rağmen küresel yönetim modelleriyle sınırlı bir kesişim alanına sahip olduğunu göstermektedir.

Gastronomi turizmi, coğrafi işaretli ürünler ve sakin şehir hareketi, Türkiye’de sürdürülebilir turizmin yükselen araştırma alanları olarak dikkat çekmektedir. [Yurt ve Dinvar \(2022\)](#), Safranbolu’da coğrafi işaret potansiyelinin gastronomik markalaşmaya katkısını incelemekte; [Yönet Eren ve Ceyhan Sezgin \(2022\)](#) Kapadokya ziyaretçilerinin coğrafi işaretli ürün farkındalığının destinasyon algısını güçlendirdiğini göstermektedir. Uluslararası literatürde ise gastronomi turizmi eğitim, farkındalık, yerel gıda sistemleri ve döngüsel ekonomi gibi makro ölçekli temalarla ilişkilendirilmektedir ([Mínguez vd., 2021](#)). Bu karşılaştırma, Tablo 1’de görüldüğü üzere, Türkiye literatüründe destinasyon ölçeğindeki yaklaşımların baskın olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye literatüründe yönetim ve paydaş katılımı çalışmalarının artmış olmasına rağmen bu araştırmalar çoğunlukla yerel yönetim kapasitesi, uygulama sorunları ve politika eşgüdümü eksikleri üzerinde yoğunlaşmaktadır (Akyol, 2021; Dinc vd., 2021; Gündüz, 2024; Türkmen, 2024). Uluslararası literatürde ise veri temelli yönetim, açık inovasyon ve kanıta dayalı karar verme mekanizmaları ön plana çıkmakta; Tablo 1’de bu fark belirgin biçimde görülmektedir (Novelli, 2023; Volgger vd., 2025).

Dijitalleşme, yeşil inovasyon, iklim değişikliği uyumu ve sürdürülebilirlik geçişleri uluslararası literatürde sistem düzeyinde dönüşümün temel boyutları olarak tartışılmaktadır. Türkiye’de ise bu konular henüz sınırlı düzeyde ele alınmaktadır (Öztürk, 2024; Peeters vd., 2024). Mangold vd. (2024) dijitalleşmenin korunan alanlarda yarattığı fırsat ve riskleri; Li vd. (2024) çevresel sürdürülebilirlik–ekonomik kalkınma ilişkisini; Mehrotra vd. (2024) ve Ding vd. (2024) ise karbon azaltımı ve dijital ölçümleme modellerini kapsamlı biçimde tartışmaktadır. Tablo 1’in ortaya koyduğu bu karşılaştırmalı tablo, Türkiye yazınında dijitalleşme ve yenilikçilik ekseninin henüz erken aşamada olduğunu göstermektedir.

Genel olarak mevcut literatür, Türkiye’de sürdürülebilir turizm araştırmalarının 1999–2025 döneminde önemli bir tematik çeşitlenme gösterdiğini; ancak analitik modelleme, ölçüt üretme, dijital dönüşüm ve iklim değişikliği uyumu gibi alanlarda uluslararası literatürle karşılaştırıldığında halen sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Tablo 1’de özetlenen dağılım, Türkiye’de güçlü bir yerel analiz ve betimleyici derinlik bulunmasına karşın, uluslararası literatürde öne çıkan model temelli, veri yoğun ve çok katmanlı sürdürülebilirlik geçişleri yaklaşımlarıyla tam bir yakınsamanın sağlanamadığını göstermektedir.

Tablo 1.

Sürdürülebilir Turizm Literatürünün Tematik ve Yöntemsel Özeti (1999–2025)

Tema	Başlıca Konu Alanları	Yöntemsel Yaklaşım	Öne Çıkan Bulgular	Temsilî Çalışmalar
Ekoturizm ve Doğa Temelli Turizm	Korunan alan yönetimi, taşıma kapasitesi, çevresel farkındalık, ekosistem hizmetleri	Nitel (örnek olay, doküman analizi); sınırlı nicel ölçüm	Doğal kaynak kullanımı ve ziyaretçi baskısı sürdürülebilirliği tehdit ediyor; yerel halk desteği belirleyici	Dağ ve Mansuroğlu (2018) ; Külekeçi ve Dönmez (2016) ; Tutcu (2021) ; Mancini vd. (2022) ; Casals Miralles vd. (2023)
Kültürel Miras ve Yerel Kalkınma	Kültürel koruma, kimlik, toplumsal katılım, miras turizmi	Nitel; anket ve odak grup destekli saha analizleri	Kültürel mirasın korunması ekonomik sürdürülebilirliği destekliyor; yerel farkındalık zayıf	Taşkın (2005) ; Eceral ve Özmen (2009) ; Kervankıran (2014) ; Sevgi (2024) ; Liburd ve Becken (2019)
Gastronomi ve Coğrafi İşaretli Ürünler	Yerel mutfak, sürdürülebilir tüketim, yavaş turizm	Karma; anket ve içerik analizi	Coğrafi işaretli ürünler destinasyon imajını güçlendiriyor; yerel üretim zinciri önemli	Yurt ve Dinvar (2022) ; Yönet Eren ve Ceyhan Sezgin (2022) ; Asiltürk Okutan (2023) ; Ünal (2016)
Yönetişim ve Politik Yaklaşımlar	Paydaş iş birliği, planlama, kurumsal eşgüdüm, kamu politikaları	Nitel; belge analizi, strateji doküman incelemesi	Paydaş koordinasyonu eksik; yerel yönetim kapasitesi düşük, politika bütünlüğü zayıf	Akyol (2021) ; Dinc vd. (2021) ; Türkmen (2024) ; Solmaz (2019) ; Zorba (2025) ; Gündüz (2024)
Dijitalleşme, İklim ve Yeşil İnovasyon	Karbon ve su ayak izi, dijital dönüşüm, sıfır atık, iklim uyumu	Nicel; panel veri, yapısal eşitlik, sistematik derleme	Dijitalleşme fırsat ama eşitsizlik yaratabilir; yeşil inovasyon yeni paradigma olarak yükseliyor	Peeters vd. (2024) ; Mehrotra vd. (2024) ; Mangold vd. (2024) ; Li vd. (2024) ; Volgger vd. (2025)

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yöntem

Bu çalışma, Türkiye’de sürdürülebilir turizm alanında 1999–2025 yılları arasında yayımlanan akademik araştırmaları sistematik biçimde eleştirel bir değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu dönemin seçilme nedeni, sürdürülebilir turizmin Türkiye’de 2000’li yılların başından itibaren kurumsal bir çerçeve kazanması, alternatif turizm türlerinin çeşitlenmesi ve literatürde tematik genişlemenin belirginleşmesidir. Aynı dönem, uluslararası yazında ekolojik etkiler, kültürel miras yönetimi, yönetim modelleri, gastronomi temelli kalkınma, dijitalleşme, iklim değişikliğine uyum ve yeşil inovasyon gibi yeni araştırma alanlarının güçlendiği bir süreç olduğundan, Türkiye literatürü ile uluslararası literatürün karşılaştırmalı analizi için uygun bir zaman aralığı sunmaktadır.

Veriler, sürdürülebilir turizm alanındaki yayın çeşitliliğini kapsayıcı biçimde yansıttığı varsayımıyla Google Scholar veri tabanından elde edilmiştir. Sistematik tarama Eylül–Ekim 2025 tarihleri arasında yürütülmüş ve “sustainable tourism” AND “Türkiye”, “sürdürülebilir turizm”, “ekoturizm/ecotourism”, “yeşil turizm/green tourism”, “gastronomi turizmi” AND “sürdürülebilirlik”, “kültürel miras turizmi” AND “sürdürülebilir”, “slow city/Cittaslow” AND “Türkiye”, “sürdürülebilir destinasyon” ve “alternatif turizm” gibi anahtar sözcükler kullanılmıştır. Bu anahtar sözcükler Türkiye literatüründe öne çıkan ekoturizm, kültürel miras, gastronomi, sakin şehirler, yerel kalkınma ve yönetim konularını kapsayacak biçimde seçilmiştir.

Tarama sonucunda ulaşılan ilk 100 çalışma içerik açısından değerlendirilmiş; yayımlanma yılı (1999–2025), Türkiye bağlamına doğrudan katkı sunma, hakemli dergilerde yayımlanmış olma, tam metne erişilebilirlik ve nitel ve nicel araştırma niteliği dahil edilme kriterleri olarak belirlenmiştir. Buna karşın tam metnine erişilemeyen yayınlar, bildiriler, editoryal yazılar, kitap tanıtımları, yinelenen yayınlar ve yalnızca kavramsal tartışma sunan çalışmalar hariç tutulmuştur. Bu ölçütler sonucunda 73 çalışma inceleme kapsamına alınmıştır; ancak Google Scholar’ın indeksleme süreci ve sonuç önceliklendirme altyapısı ile yayın dili farklılıkları ve tam metne erişim kısıtları gibi faktörlerin örneklem üzerinde belirli ölçüde sınırlayıcı etkiler yaratabileceği göz önünde bulundurulmuştur.

Analiz aşamasında betimleyici içerik analizi kullanılmıştır. Bu yöntemin seçilme nedeni, sürdürülebilir turizm yazınındaki tematik çeşitliliği, yöntemsel yaklaşımları ve mekansal yönelimleri sistematik ve karşılaştırılabilir biçimde sınıflandırmaya imkan sağlamasıdır. Betimleyici içerik analizi özellikle örneklem heterojen olduğu, temaların disiplinler arası çeşitlilik gösterdiği ve çalışmaların farklı ölçek, yöntem ve bulgu türlerine sahip olduğu araştırmalarda güçlü bir yöntem olarak kabul edilmektedir; bu nedenle çalışmanın amaçlarıyla uyumludur ([Hsieh ve Shannon, 2005](#)).

Kodlama sürecinde sistematik bir sınıflandırma yaklaşımı benimsenmiş ve her çalışma tematik odak, yöntemsel tasarım, veri türü, örneklem yapısı, mekansal ölçek, kullanılan analiz teknikleri ve disiplinler arası bütünleşme düzeyi açısından kodlanmıştır. Kodlama işlemi Microsoft Excel üzerinde yürütülmüş; temalar literatürdeki kavramsal kümeler (ekoturizm, kültürel miras, gastronomi, yönetim, dijitalleşme, iklim uyumu, sürdürülebilirlik geçişleri vb.) dikkate alınarak tümevarım–tümdengelim bütünleşik yaklaşımıyla oluşturulmuştur. Tema oluşturma sürecinde çalışmalar arasındaki benzerlikler, tekrar eden kavramlar ve yöntemsel yaklaşımlar karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmiş; elde edilen kodlar daha sonra uluslararası literatürde kullanılan referans çerçeveleriyle ilişkilendirilmiştir.

Bu içerik analizi süreci, nitel değerlendirmeye dayanmakla birlikte, tematik eğilimlerin zaman içindeki farklılaşmasını daha belirgin hale getirmek amacıyla sınırlı düzeyde nicel betimsel göstergelerle desteklenmiştir. İncelenen çalışmaların yıllara göre dağılımı, tematik kümelenmeleri ve yöntemsel çeşitlenmesi özetlenmiş; böylece dönemsel değişimin daha sistematik biçimde izlenmesine katkı sağlanmıştır. Temaların belirlenmesi süreci hem literatürdeki kavramsal kümelere dayanan tümdengelimci yaklaşımı hem de çalışmaların içeriklerinden türeyen tümevarımsal bir süreci bütünleştiren sistematik kodlama çerçevesi ile yürütülmüştür. Kodlamalar tek araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, tema kümelerinin oluşturulmasında literatürle karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılarak kavramsal tutarlılık gözetilmiştir. Bu çalışmada kullanılan içerik analizi yaklaşımı, literatürde tematik değişimlerin hem nitel değerlendirmeler hem de sınırlı nicel betimsel göstergelerle desteklenerek izlenmesine olanak tanıyan yöntemsel çerçevelere dayanmaktadır ([Hall, 2011](#)). Bu yaklaşım, çalışmanın nitel yapısını korurken tematik yönelimlerin daha izlenebilir, tutarlı ve yorumlanabilir bir yapıya kavuşmasını sağlamıştır.

Analiz süreci dört aşamalı bir yapıda yürütülmüştür. İlk aşamada, çalışmanın kapsamı ile uyumlu olan yayınlar belirlenmiş ve veri seçimi tamamlanmıştır. İkinci aşamada, seçilen çalışmalar tematik odak, yöntem, veri türü, örneklem yapısı ve mekansal ölçek gibi kriterler doğrultusunda sistematik biçimde kodlanmış ve sınıflandırılmıştır. Üçüncü aşamada, elde edilen kodlardan hareketle örtüşen kavramlar ve tekrar eden yönelimler değerlendirilerek temalar oluşturulmuş ve yapılandırılmıştır. Son aşamada ise, bu tematik yapı karşılaştırmalı bir çerçevede yorumlanmış, Türkiye literatürünün yöntemsel özellikleri ile uluslararası araştırma eğilimleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar değerlendirilmiştir.

Karşılaştırmalı yorumlarda panel veri analizleri ([Oğuz ve Tokmak, 2018](#)), yapısal eşitlik modelleri ([Dapilah vd., 2025](#); [Mehrotra vd., 2024](#)), bibliyometrik desenler ([Zorba, 2025](#)), ekolojik ayak izi ölçümleri ([Casals Miralles vd., 2023](#); [Mancini vd., 2022](#)) ve karma yöntem uygulamaları ([McGrath vd., 2020](#); [Mínguez vd., 2021](#)) uluslararası literatürün analitik çerçeveleri olarak referans alınmıştır. Bu yöntemsel yaklaşım, Türkiye turizm literatürünün tematik yoğunlaşmanın yönünü, yöntemsel sınırlılığı ve uluslararası eğilimlerle olan yakınsama/ayırışma noktalarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu yöntemin sınırlılıkları da bulunmaktadır. Çalışmanın yalnızca Google Scholar veri tabanına dayanması, diğer uluslararası indekslerde taranan bazı yayınların örnekleme dahil edilememesine neden olabilir. Google Scholar’ın indeksleme ve sonuç sıralama mekanizmalarının, atıf sayısı ve görünürlük gibi unsurlara bağlı olarak yayınları öne çıkarabildiği için örneklem dağılımı üzerinde yapısal etkiler yaratabilir. Bununla birlikte, erişilebilir tam metin zorunluluğu ve örneklem

yalnızca hakemli yayınlarla sınırlandırılması yöntemsel titizliği artırsa da, hakemlik süreci işletilmeyen çalışmaların örneklem dışında kalması belirli ölçüde bir sınırlılık yaratmıştır. Bu sınırlılıklar, çalışmanın kapsamını belirleyen metodolojik tercihler olarak dikkate alınmalı; analiz sonuçlarının genellenebilirliğinin bu çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bulgular

Çalışmada elde edilen bulgular, 1999–2025 döneminde Türkiye’de sürdürülebilir turizm literatürünün belirgin bir tematik çeşitlenme yaşadığını, ancak yöntemsel derinlik ve analitik model geliştirme bakımından uluslararası literatüre kıyasla daha sınırlı ilerlediğini göstermektedir. Literatürün erken dönemlerinde nitel, betimleyici ve örnek olay temelli yaklaşımlar belirgin halde yoğunluk kazanmış; çalışmalar çoğunlukla ekoturizm, kültürel miras ve yerel kalkınma konularında şekillenmiştir. Taşkın’ın (2005) Ayvalık üzerine çalışması, kültürel değerlerin turizmle bütünleşme süreçlerini ortaya koyarken; [Eceral ve Özmen \(2009\)](#) ile [Kervankıran \(2014\)](#) Beypazarı’nda turizm gelişiminin ekonomik ve toplumsal etkilerini yerel halk perspektifinden incelemiştir. Safranbolu ([Sevgi, 2024](#)) ve Mardin ([Toprak, 2012](#)) gibi kültürel destinasyonlar üzerine yapılan çalışmalar, kimlik, otantiklik ve koruma–kullanma dengesi tartışmalarını öne çıkarmıştır. Göbeklitepe üzerine yürütülen araştırmalar ([Sevimli vd., 2021](#); [Şanlı Kayran, 2023](#)), kültürel mirasın ticarileşmesi ve korunması arasındaki çatışmaları tartışmaktadır. [Saraç \(2022\)](#), kültürel turizmde sürdürülebilir tüketim davranışlarının cinsiyet temelinde farklılaştığını ileri sürerek sosyal sürdürülebilirlik literatürüne önemli bir katkı sunmuştur. Bu tematik çerçeve, uluslararası literatürde UNESCO miras alanlarına yönelik yönetim modelleriyle de örtüşmektedir ([Liburd ve Becken, 2019](#)).

Ekoturizm araştırmaları Türkiye literatüründe güçlü bir yer tutmaktadır. [Dağ ve Mansuroğlu’nun \(2018\)](#) Pamukkale/Hierapolis Dünya Miras Alanı’nda ziyaretçi taşıma kapasitesini değerlendirdiği çalışma, doğal alanların korunması ile turizm baskısı arasındaki çelişkileri detaylandırmaktadır. Uzungöl ve Trabzon üzerine yapılan çalışmalar ([Külekçi ve Dönmez, 2016](#); [Turpcu vd., 2018](#)) doğa temelli turizmin ekonomik katkılarını, turist memnuniyeti ve destinasyon sadakatı arasındaki ilişkileri ortaya koymaktadır. [Aygün ve Avcı’nın \(2020\)](#) Solaklı Vadisi araştırması ise HES projelerinin turizm faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulayarak ekoturizmin çevresel kırılganlığını göstermektedir. [Tunc ve Yıldırım \(2024\)](#), peyzaj değerlerinin alternatif turizm rotalarıyla bütünleşmesini önermiş; [Tutcu \(2021\)](#) ve [Aydın vd. \(2017\)](#) korunan alanlarda sürdürülebilir ekoturizm göstergeleri geliştirmiştir. Uluslararası çalışmalar, ekoturizmin çevresel etkilerini ekolojik ayak izi ölçümleriyle değerlendirmiş ([Casals Miralles vd., 2023](#); [Mancini vd., 2022](#)) ve doğa temelli rekreasyonun psikolojik etkilerine odaklanmıştır ([Puhakka, 2021](#)).

Son yıllarda gastronomi turizmi, coğrafi işaretli ürünler ve sakin şehir hareketi Türkiye’de sürdürülebilir turizm araştırmalarının önemli temalarından biri haline gelmiştir. [Yurt ve Dinvar \(2022\)](#), Safranbolu’da coğrafi işaret potansiyelinin yerel kalkınma ve gastronomik marka değeri üzerindeki etkilerini incelemiştir. [Yönet Eren ve Ceyhan Sezgin \(2022\)](#), Kapadokya ziyaretçilerinin coğrafi işaretli ürün farkındalığının destinasyon algısını güçlendirdiğini göstermiştir. Sakin şehir hareketi üzerine yapılan çalışmalar ([Asiltürk Okutan, 2023](#); [Ünal, 2016](#)), düşük karbonlu yaşam biçimlerinin sürdürülebilir turizm uygulamaları ile uyumunu ortaya koymaktadır. Uluslararası literatürde gastronomi turizminin sürdürülebilirlik yaklaşımıyla desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır ([Mínguez vd., 2021](#)).

Yönetişim ve paydaş katılımı temaları Türkiye literatüründe giderek daha fazla önem kazanmaktadır. [Akyol \(2021\)](#) ile [Dinç vd. \(2021\)](#), destinasyon yönetiminde paydaş etkileşiminin ve yerel yönetim kapasitesinin belirleyici olduğunu belirtirken; [Türkmen \(2024\)](#) ve [Gündüz \(2024\)](#) sürdürülebilir mekan uygulamalarının yönetim odaklı yeniden yapılandırılmasını önermektedir. Türkiye’de politika düzeyinde koordinasyon eksiklikleri, yasal altyapı zayıflıkları ve paydaşlar arası eşgüdüm sorunları dikkat çekmektedir ([Solmaz, 2019](#); [Zorba, 2025](#)). Uluslararası literatürde ise kanıta dayalı karar verme, açık inovasyon ve veri temelli yönetim süreçleri öne çıkmaktadır ([Novelli, 2023](#); [Volgger vd., 2025](#)).

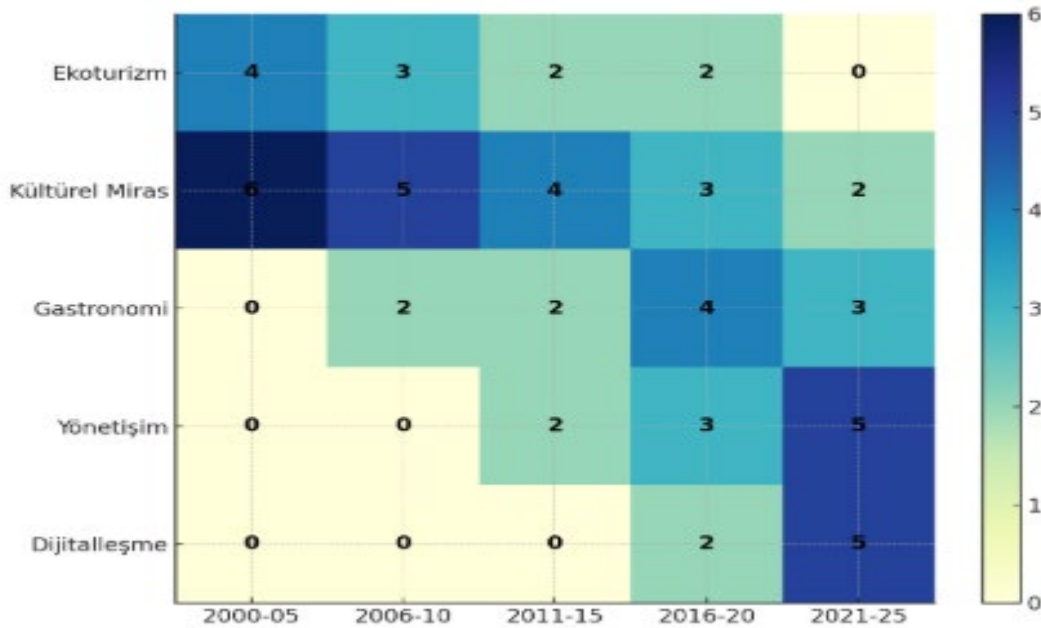
Dijitalleşme, yeşil inovasyon ve sürdürülebilirlik geçişleri uluslararası düzeyde sürdürülebilir turizm alanının yeni araştırma alanları olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de bu alanlar henüz sınırlı biçimde çalışılmış olmakla birlikte [Öztürk \(2024\)](#) ve [Peeters vd. \(2024\)](#) bu konuda önemli kavramsal çerçeveler sunmaktadır. Uluslararası araştırmalar, korunan alanlarda dijitalleşmenin fırsat ve risklerini ([Mangold vd., 2024](#)), su yolu turizmi gibi sektörlerde çevresel sürdürülebilirlik–ekonomik gelişim ilişkisini ([Li vd., 2024](#)) ve karbon azaltımı ile dijital ölçümleme modellerinin uygulanabilirliğini ([Ding vd., 2024](#); [Mehrotra vd., 2024](#)) ayrıntılı biçimde incelemiştir. Sürdürülebilirlik geçişleri tartışmaları ([Magnusson vd., 2024](#); [Niewiadomski ve Brouder, 2024](#)), turizm sektörünün parçalı yapısını bütünsel dönüşüm politikalarıyla aşmayı öngören bir yaklaşım sunmaktadır. Bu yaklaşımlar, Türkiye’de turizm politikalarının veri temelli planlama, yeşil finansman ve sürdürülebilirlik ölçümleme araçlarıyla güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir ([Kılınç, 2020](#); [Pata, 2020](#)).

Genel olarak mevcut literatür, Türkiye’de sürdürülebilir turizm araştırmalarının 1999–2025 döneminde belirgin bir tematik çeşitlenme gösterdiğini; ancak model geliştirme, ölçüt üretme, dijital dönüşüm ve iklim değişikliği uyumu gibi alanlarda uluslararası literatüre kıyasla halen sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Tablo 1’de görüldüğü üzere, ekoturizm,

kültürel miras, gastronomi ve yönetim alanlarında önemli bir birikim oluşmasına rağmen çalışmaların büyük çoğunluğu nitel yöntemlerle sınırlı olup veri temelli, bütünsel ve disiplinlerarası yaklaşımlar henüz yeterince kurumsallaşmamıştır (Mancini vd., 2022; Volgger vd., 2025; Yurtsal, 2019; Zorba, 2025). Sürdürülebilir turizm literatürünün tematik bileşimi incelendiğinde, en yüksek ağırlığın yönetim ve politika odaklı çalışmalarda toplandığı görülmektedir (%32). Bu bulgu, özellikle 2011–2025 döneminde yönetim temasının belirgin biçimde güçlendiğini gösteren eğilimlerle uyumludur. Kültürel miras %28,2 ile ikinci sırada yer alırken, ekoturizm %21,4'lük payıyla literatürün erken dönem ağırlığını oluşturmaya devam etmektedir. Gastronomi turizminin %13,6'lık oranı ise 2016 sonrası belirginleşen artan bir ilgiye işaret etmektedir. Dijitalleşme teması %4,8 ile görece sınırlı bir yer tutsa da 2020 sonrasında hızla yükselen yeni bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, tematik yoğunluktaki bu artış yönetsel derinliğin aynı ölçüde geliştiği anlamına gelmemektedir. Şekil 1'in ortaya koyduğu üzere, Türkiye literatüründe ekoturizm ve kültürel mirastan gastronomi, destinasyon yönetimi ve dijitalleşmeye uzanan bir tematik genişleme yaşanmış olsa da, bu genişleme model temelli, nedensel veya ileri analitik yöntemlerin yaygınlaşmasıyla paralel ilerlememiştir. Dolayısıyla, Türkiye'de sürdürülebilir turizm araştırmaları tematik olarak çeşitlenmiş olmakla birlikte, uluslararası literatürde giderek standart hâline gelen yönetsel çeşitlilik ve analitik kapasite açısından daha güçlü bir yakınsamaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Şekil 1.

Sürdürülebilir Turizm Literatüründe 1999–2025 Arası Tematik Dönüşüm: Yoğunluk Isı Haritası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Teorik Katkı

Bu çalışma, 1999–2025 döneminde Türkiye’de sürdürülebilir turizm alanında gerçekleştirilen literatürü tematik, yönetsel ve mekansal boyutlarıyla kapsamlı biçimde değerlendirerek mevcut literatürün gelişim çizgisini eleştirel bir bakış açısıyla yeniden tanımlamakta ve alana üç temel teorik katkı sunmaktadır. İlk olarak, literatürün tematik evrimi sistematik biçimde ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular, erken dönem çalışmaların ekoturizm ve kültürel miras ekseninde yoğunlaştığını (Ecerel ve Özmen, 2009; Kervankıran, 2014; Taşkın, 2005; Toprak, 2012), Göbeklitepe gibi kültürel alanları merkeze alan araştırmalarla sosyal ve kültürel sürdürülebilirliğin tartışılmaya başlandığını (Sevimli vd., 2021; Şanlı Kayran, 2023) göstermektedir. 2010 sonrasında gastronomi turizmi (Yönet Eren ve Ceyhan Sezgin, 2022; Yurt ve Dinvar, 2022), sakin şehir hareketi (Asiltürk Okutan, 2023; Ünal, 2016) ve yönetim temelli yaklaşımların (Akyol, 2021; Dinç vd., 2021) güçlenmesi; 2020 sonrası dönemde ise dijitalleşme, yeşil inovasyon ve iklim uyumu gibi küresel eğilimlerin belirgin biçimde literatüre yansımaları (Li vd., 2024; Mangold vd., 2024; Mehrotra vd., 2024; Volgger vd., 2025) Türkiye literatürünün tematik olarak uluslararası tartışmalarla yakınsadığını ancak genişlemenin zamanlaması açısından gecikmeli seyrettiğini

göstermektedir.

İkinci teorik katkı, yöneme ilişkindir. Elde edilen bulgular, literatürün uzun yıllar boyunca nitel, betimsel ve vaka temelli çalışmalarla sınırlı kaldığını ([Akgündüz ve Kızılcıoğlu, 2016](#); [Sevgi, 2024](#); [Tutcu, 2021](#)) göstermektedir. Buna karşın uluslararası literatür; panel veri analizleri ([Oğuz ve Tokmak, 2018](#)), yapısal eşitlik modellemeleri ([Dapilah vd., 2025](#); [Mehrotra vd., 2024](#)), bibliyometrik incelemeler ([Zorba, 2025](#)), karma yöntem yaklaşımları ([McGrath vd., 2020](#); [Mínguez vd., 2021](#)) ve ekolojik ayak izi ölçümleri ([Casals Miralles vd., 2023](#); [Mancini vd., 2022](#)) gibi daha gelişmiş analitik araçlara dayanmaktadır. Türkiye literatüründe bu yöntemsel araçların sınırlı kullanımı, nedensel analiz kapasitesinin ve model temelli yaklaşımların uluslararası standartlara göre zayıf olduğunu göstermektedir.

Üçüncü teorik katkı, sosyal sürdürülebilirliğin literatürdeki konumuna ilişkindir. Her ne kadar yerel halk algısı, sosyal etki ve tüketim davranışları üzerine çalışmalar ([Kervankıran, 2014](#); [Saraç, 2022](#); [Yavuz ve Unur, 2021](#)) önemli katkılar sunsa da, uluslararası literatürde öne çıkan toplumsal adalet, etik tedarik zincirleri ve paydaş çeşitliği gibi unsurların ([Ding vd., 2024](#); [Zientara vd., 2024](#)) Türkiye’de henüz sistematik olarak oturmadığı görülmektedir. Bu durum, Türkiye’de sürdürülebilir turizm araştırmalarının halen ağırlıklı olarak ekonomik ve çevresel çerçevede konumlandığını ve sosyal boyutun kuramsal derinlik açısından ikincil kaldığını göstermektedir.

Pratik Katkı

Çalışmanın bulguları, Türkiye’de sürdürülebilir turizmin etkin bir politika alanı olarak kurumsallaşabilmesi için üç somut yönelime işaret etmektedir. Birincisi, veri temelli karar alma altyapısının güçlendirilmesi gerekmektedir. Analizler, Türkiye’de ekolojik taşıma kapasitesi, karbon ve su ayak izi, enerji verimliliği gibi göstergelerin ölçümüne yönelik standart veri tabanlarının yetersiz olduğunu göstermektedir. Uluslararası uygulamalarda bu göstergeler karar destek mekanizmalarının temel bileşeniyken ([Casals Miralles vd., 2023](#); [Mancini vd., 2022](#)), Türkiye’de ulusal veya bölgesel düzeyde bütünlük bir izleme sistemi bulunmamaktadır. Bu nedenle karar vericiler için bölgesel sürdürülebilirlik veri platformları oluşturulması, alan bazlı performans ölçümlerinin yapılması ve bilimsel veriye dayalı politika üretiminin kurumsallaştırılması kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

İkinci pratik katkı, yerel paydaş katılımının artırılması sürdürülebilirlik uygulamalarının sosyal boyutunu güçlendirmesi açısından zorunludur. Çalışma bulguları, yerel halkın, kadın girişimcilerin, üreticilerin ve ziyaretçilerin karar alma süreçlerine katılımının sınırlı kaldığını; bu durumun uygulamaların benimsenmesini geciktirdiğini göstermektedir ([Ecerel ve Özmen, 2009](#); [Kervankıran, 2014](#); [Yurt ve Dinvar, 2022](#); [Yavuz ve Unur, 2021](#)). Özellikle Göbeklitepe ([Sevimli vd., 2021](#); [Şanlı Kayran, 2023](#)) ve Safranbolu ([Sevgi, 2024](#)) gibi yoğun ziyaretçi alanlarında, katılım eksikliği kültürel sürdürülebilirlik açısından önemli riskler yaratmaktadır. Bu nedenle yerel paydaş meclisleri, kadın ve gençlik odaklı turizm girişimcilik programları ve topluluk temelli turizm modellerinin teşvik edilmesi gerekmektedir.

Üçüncü pratik katkı, dijitalleşme ve yeşil inovasyon uygulamalarının kurumsallaştırılması Türkiye’nin sürdürülebilir turizm kapasitesinin güçlendirilmesi açısından temel bir politika alanıdır. Uluslararası uygulamalarda dijital ikiz teknolojileri, coğrafi bilgi sistemleri tabanlı izleme sistemleri, karbon dengeleme mekanizmaları ve sıfır atık yaklaşımları artık standartlaşmış durumdadır ([Ding vd., 2024](#); [Li vd., 2024](#); [Mangold vd., 2024](#); [Mehrotra vd., 2024](#)). Türkiye literatüründe bu araçların henüz sınırlı düzeyde ele alınması, politika uygulamalarında inovasyon açığına işaret etmektedir. Sektörde dijital altyapı yatırımlarının artırılması, karbon azaltım planlarının zorunlu kılınması ve yeşil finansman modellerinin (ör. sürdürülebilir turizm fonları, vergi teşvikleri, yeşil krediler) geliştirilmesi gerekmektedir. Mekansal açıdan ise sürdürülebilir turizmin yalnızca kıyı destinasyonlarında değil, Anadolu’nun kırsal bölgelerinde de yaygınlaştırılması “adil turizm” yaklaşımı açısından önem taşımaktadır ([Kan Ülkü ve Uçman Altınışık, 2023](#); [Toprak, 2012](#); [Türkmen, 2024](#)).

Genel olarak çalışma, Türkiye’nin sürdürülebilir turizm politikasında veri temelli yönetim, paydaş katılımı ve inovasyon temelli uygulamaların stratejik olarak güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu unsurların kurumsal düzeyde benimsenmesi, Türkiye’nin uluslararası sürdürülebilirlik standartlarıyla yakınsamasını hızlandıracak ve turizm sektörünün çevresel, ekonomik ve sosyal direncini artıracaktır.

Etik Kurul Onayı: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 90, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı TR Dizin Etik Kurul Kriterleri ve Türkiye’nin taraf olduğu anlaşmalar gereğince insandan anket, mülakat, odak grup çalışması, deney vb. yollarla veri toplanmasını içeren çalışmalarda Etik Kurul Onay Belgesi alınması zorunludur. 2020 yılı öncesinden tamamlanmış çalışmalardan Etik Kurul Onay Belgesi istenmemektedir.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm aşamalarında etik kurallara riayet edildiğini yazar beyan eder. Aksi bir durumun Journal of Tourism Research’in hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk yazara aittir. Bu çalışmada anket, mülakat, odak grup çalışması, deney vb. yollarla veri toplanmasını içermediğinden etik kurul izni gerekmemektedir.

Yazar Katkıları: Fikir-H.Y.; Tasarım- H.Y.; Denetleme- H.Y.; Kaynaklar- H.Y.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi- H.Y.; Analiz ve/veya Yorum- H.Y.; Literatür Taraması- H.Y.; Yazıyı Yazan- H.Y.; Eleştirel İnceleme- H.Y.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada yazarın herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmektedir.

Yapay Zekâ Kullanımı: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zekadan destek alınmamıştır. Veri analizi, bilimsel içerik üretimi, bulguların oluşturulması ve sonuçların yorumlanması tamamen yazara aittir.

Ethics Committee Approval: In accordance with Article 90 of the Turkish Penal Code No. 5237, the TR Index Ethical Committee Criteria of the Council of Higher Education, and the international agreements to which Türkiye is a party, obtaining an Ethics Committee Approval Certificate is mandatory for studies involving data collection through surveys, interviews, focus groups, experiments, etc. Ethics Committee Approval is not required for studies completed before 2020.

Ethical Approval: The author declares that all ethical principles were observed throughout all stages of this study. In the event of any contrary situation, the Journal of Tourism Research bears no responsibility, and all responsibility lies with the author. As this study does not involve data collection through surveys, interviews, focus groups, experiments, etc., Ethics Committee Approval is not required.

Author Contributions: Idea – H.Y.; Design – H.Y.; Supervision – H.Y.; Resources – H.Y.; Data Collection and/or Processing – H.Y.; Analysis and/or Interpretation – H.Y.; Literature Review – H.Y.; Writing – H.Y.; Critical Review – H.Y.

Peer Review: External and independent.

Conflict of Interest: The author declares that there is no conflict of interest regarding this study.

Financial Support: The author declares that no financial support was received for this study.

Use of Artificial Intelligence: No artificial intelligence support was used in the preparation of this study. Data analysis, scientific content creation, development of findings, and interpretation of results are entirely the responsibility of the author.

Kaynaklar

- Acuner, Ş. A. (2006). Turizmde sürdürülebilirlik anlayışı içerisinde alternatif turizm türlerinin yeri. *Verimlilik Dergisi*, (4).
- Akgündüz, Y., & Kızılcıoğlu, G. (2016). Likya yolu'nu yürüyen turistlerin seyahat motivasyonları ve memnuniyet düzeyleri. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(3), 817-836. <https://doi.org/10.18657/yonveek.281972>
- Akış, S. (1999). Sürdürülebilir Turizm ve Türkiye. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 36-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/53224/706669>
- Akyol, C. (2021). Sürdürülebilir turizm anlayışı kapsamında bir destinasyon yönetim modeli önerisi. *İmgelem*, 5(9), 507-540. <https://doi.org/10.53791/imgelem.979911>
- Ardıç Yetiş, Ş. (2020). Sürdürülebilir turizm kapsamında Kapadokya Bölgesi'nde cross golf uygulamaları. *Journal of Tourism Research Institute*, 1(2), 111-122.
- Asiltürk Okutan, Y. (2023). Yavaş turizm ve yavaş şehirlerin Türkiye'de sürdürülebilir turizm coğrafyasına katkısı. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(3), 122-129. <https://doi.org/10.52835/19maysbd.1338975>
- Aydın, İ. Z., Öztürk, A., & Demirci, U. (2017). Ülkemizin korunan alanları için sürdürülebilir ekoturizm yönetimi ölçüt ve göstergelerinin belirlenmesi. Defining of criteria and indicators of sustainable ecotourism management for protected areas of our country. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 6(2), 73-94. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turar/issue/39663/469353>
- Aygün, E., & Avcı, N. (2020). Hidroelektrik santrallerin turizme etkileri: Uzungöl Solaklı Vadisi örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(43), <https://doi.org/10.31795/baunsobed.689923>
- Buluk Eşitti, B., & Bay, E. (2023). Sürdürülebilir turizm sertifikalı konaklama işletmelerinin Web Site içeriklerinin

- incelenmesi: İstanbul Örneği. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(3): 590-603. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turar/issue/39663/469353>
- Casals Miralles, C., Barioni, D., Mancini, M. S., Colón Jordà, J., Boy Roura, M., Ponsá Salas, S., Llenas Argelaguet, L., & Galli, A. (2023). The footprint of tourism: A review of water, carbon, and ecological footprint applications to the tourism sector. *Journal of Cleaner Production*, 422, 138568. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.138568>
- Dağ, V., & Mansuroğlu, S. (2018). Pamukkale/Hierapolis dünya miras alanı'nda ziyaretçi taşıma kapasitesinin belirlenmesi. *Mediterranean Agricultural Sciences*, 31(2), 107-115. <https://doi.org/10.29136/mediterranean.354437>
- Dapilah, F., Bedigbee, B. A., & Bonye, S. Z. (2025). Adaptation to climate change in nature-based tourist destinations in northern Ghana. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 51, 100918. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2025.100918>
- Demircan, Ş., & Çeken, H. (2022). İnanç turizminin yerel kalkınmadaki önemi: Midyat örneği. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 11(1), 75-92.
- Dilek, S. E., Çoban, Ö., & Harman, S. (2017). Hasankeyf halkının turizmin gelişimine yönelik tutumu. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 6(2),
- Dinç, Y., Kömür, T., & İlban, M. O. (2021). Sürdürülebilir destinasyon yönetimi için bir model önerisi: Ayvalık örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi (OPUS)*, 17(37), <https://doi.org/10.26466/opus.896321>
- Ding, A., Legendre, T. S., Lee, H. S., & Min, J. (Ellie). (2024). The transferability of passion: how green influencers inspire tourists' green initiative support. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/09669582.2024.2438245>
- Düşmezkalender, E., Seçilmiş, C., Yılmaz, V., & Youssef, O. (2024). Emotional solidarity and tourism effect on support for tourism development: Residents' perception. *Journal of Tourism Leisure and Hospitality*, 5(2), 125-134. <https://doi.org/10.48119/toleho.1363574>
- Eceral, T. Ö., & Özmen, C. A. (2009). beypazarı'nda turizm gelişimi ve yerel ekonomik kalkınma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 46-74. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esad/issue/6053/81382>
- Erkuş, G. (2021). Yerel halkın turizm algısının turizm desteğindeki etkisi: Midyat örneği, Yüksek lisans tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Garda, B., & Temizel, M. (2016). Sürdürülebilir turizm çeşitleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi* (12), 83-103.
- Geels, F. W. (2002). Technological transitions as evolutionary reconfiguration processes: A multi-level perspective. *Research Policy*, 31(8), 1257-1274. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(02\)00062-8](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(02)00062-8)
- Geels, F. W. (2005). Processes and patterns in transitions and system innovations: Refining the multi-level perspective. *Technological Forecasting and Social Change*, 72(6), 681-696. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2004.08.014>
- Geels, F. W., & Schot, J. (2007). Typology of sociotechnical transition pathways. *Research Policy*, 36(3), 399-417. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2007.01.003>
- Geels, F. W. (2011). The multi-level perspective on sustainability transitions: Responses to seven criticisms. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 1(1), 24-40. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2011.02.002>
- Gündüz, C. (2024). Sustainable tourism in green key certified hotels in Turkey: Evaluation of environmental practices and future perspectives. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 7(4), 630-645. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13958474>
- Güvendi, N., & Ardic Yetiş, Ş. (2025). Kapadokya bölgesi'nde balon turizminin mevcut durumu ve bölge turizmindeki yerine ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 8(1), 13-31. <https://doi.org/10.53353/atrss.1451456>
- Güzel, M. O., & Çakır, P. G. (2023). Turizm paydaşlarının sürdürülebilir turizm yönetimi anlayışının değerlendirilmesi: Uzungöl'e yönelik bir araştırma. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 343-362. <https://doi.org/10.31765/karen.1320380>
- Hall, C. M. (2011). A typology of governance and its implications for tourism policy analysis. *Journal of Sustainable*

- Tourism*, 19(4–5), 437–457. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.570346>
- Hsieh, H.-F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277–1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- Kan Ülkü, G., & Uçman Altınışik, I. (2023). Turistik mekân göstergeleri ve mimarlık: Pamukkale ve Karahayıt üzerinden bir inceleme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 39–52. <https://doi.org/10.29048/makufebd.1191533>
- Kervankıran, İ. (2014). Beypazarı/Ankara Örneğinde Turizmin Ekonomik, Toplumsal Ve Çevresel Etkilerine Yerel Halkın Yaklaşımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014(31), 133–153. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sufesosbil/issue/11406/136176>
- Kılınç, İ. (2020). Türkiye’de uygulanan kalkınma planlarının turizm sektörü açısından sürdürülebilirlik analizi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 18(3), 450–472.
- Küçükaltan, K. D., & Eskin, İ. (2008). Türkiye’deki otel işletmelerine bir finansman modeli olarak teşvikler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 158–172.
- Külekçi, M., & Dönmez, R. (2016). Trabzon ili Uzungöl doğa parkı’ndan rekreasyonel ve turizm amaçlı yararlanmanın ekonomik değerinin belirlenmesi: seyahat maliyeti uygulaması. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 45(1), 1–7. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunizfd/issue/27760/293428>
- Li, Q., Wang, X., Chen, Z., & Arif, M. (2024). Assessing the conjunction of environmental sustainability and tourism development along Chinese waterways. *Ecological Indicators*, 166, 112281. <https://doi.org/10.1016/j.ecolin.2024.112281>
- Liburd, J. J., & Becken, S. (2019). Values in nature conservation, tourism and UNESCO World Heritage Site stewardship. In S. Becken ve J. J. Liburd (Eds.), *Protected areas, sustainable tourism and neo-liberal governance policies* (1st ed., pp. 17–34). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429506514>
- Magnusson, T., Karabag, S. F., Wigger, K., & Andersson, G. (2024). Sustainability transitions in tourism: On the transformation of a fragmented sector. *Tourism Geographies: An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 26(2), 157–172. <https://doi.org/10.1080/14616688.2023.2291700>
- Mancini, M. S., Barioni, D., Danelutti, C., Barnias, A., Bračanov, V., Capanna Piscè, G., Chappaz, G., Đuković, B., Guarneri, D., Lang, M., Martín, I., Matamoros Reverté, S., Morell, I., Peçulaj, A., Prvan, M., Randone, M., Sampson, J., Santarossa, L., Santini, F., Selmani, J., & Galli, A. (2022). Ecological footprint and tourism: Development and sustainability monitoring of ecotourism packages in Mediterranean protected areas. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 38, 100513. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2022.100513>
- Mangold, M., Schwietering, A., Zink, J., Steinbauer, M. J., & Heurich, M. (2024). The digitalization of outdoor recreation: Global perspectives on the opportunities and challenges for protected area management. *Journal of Environmental Management*, 352, 120108. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2024.120108>
- McGrath, G. M., Lockstone-Binney, L., Ong, F., Wilson-Evered, E., Blaer, M., & Whitelaw, P. (2020). Teaching sustainability in tourism education: a teaching simulation. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(5), 795–812. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1791892>
- Mehrotra, A., Agarwal, R., Awan, U., Walsh, S. T., & Yaqub, M. Z. (2024). Zero waste solutions in hospitality: technology alignment and agile management practices for responsible consumption and production of food. *Journal of Sustainable Tourism*, 1–31. <https://doi.org/10.1080/09669582.2024.2427821>
- Mínguez, C., Martínez-Hernández, C., & Yubero, C. (2021). Higher education and the sustainable tourism pedagogy: Are tourism students ready to lead change in the post-pandemic era? *Journal of Hospitality, Leisure, Sport ve Tourism Education*, 29, 100329. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2021.100329>
- Niewiadomski, P., & Brouder, P. (2024). From ‘sustainable tourism’ to ‘sustainability transitions in tourism’? *Tourism Geographies*, 26(2), 141–150. <https://doi.org/10.1080/14616688.2023.2299832>
- Novelli, M. (2023). Building tourism ecosystems for sector sustainability and resilience through peer-to-peer collaboration and open innovation. *Current Issues in Tourism*, 27(7), 1003–1007. <https://doi.org/10.1080/13683500.2023.2191837>

- Oğuz, Y. E. & Tokmak, C. (2018). Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma ve turizm, *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel*, 1(2), 1-17. DOI: 10.33083/joghat.2018.5
- Öztürk, B. N. (2024). Destinasyon markası olarak türkiye’deki sakin şehirlerin (cittaslow) içerik analizi ile değerlendirilmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 11(2), 239-257.
- Pata, U. K. (2020). Türkiye’de turizm ve ekonomik büyüme ilişkisi: Bootstrap ARDL yaklaşımı ve asimetrik nedensellik testi ile sektörel bir analiz. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 590-611.
- Peeters, P., Çakmak, E., & Guiver, J. (2024). Mitigating climate change in sustainable tourism research. *Tourism Management*, 100, 104820. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104820>
- Penn State. (2025, February 27). Influencer marketing can help tourism industry mitigate waste, pollution. *ScienceDaily*. <https://www.sciencedaily.com/releases/2025/02/250226175924.htm>
- Pröbstl-Haider, U., Hödl, C., Ginner, K., & Borgwardt, F. (2021). Climate change: Impacts on outdoor activities in the summer and shoulder seasons. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 34, 100344. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2020.100344>
- Puhakka, R. (2021). University students’ participation in outdoor recreation and the perceived well-being effects of nature. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 36, 100425. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100425>
- Saraç, Ö. (2022). Kültür turistlerinin sürdürülebilir tüketim davranışlarının cinsiyete göre farklılıkları: safranbolu üzerinde bir araştırma. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 12(2), 265-283 .
- Seekamp, E., Jurjonas, M., ve Bitsura-Meszaros, K. (2019). Influences on coastal tourism demand and substitution behaviors from climate change impacts and hazard recovery responses. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(5), 629-648. <https://doi.org/10.1080/09669582.2019.1599005>
- Sevgi, S. (2024). Kültürel turizmde denge arayışı: dünya mirası safranbolu şehri ziyaretçi yönetimi önerileri. *İdealkent*, 16(45), 1611-1643. <https://doi.org/10.31198/idealkent.1476375>
- Sevimli, Y., Tatlı, M., & Kızıldemir, Ö. (2021). Göbeklitepe’nin gastronomi turizmi bağlamında değerlendirilmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 263-286. <https://doi.org/10.32572/guntad.908280>
- Solmaz, S. A. (2019). Sürdürülebilir turizm ve Türkiye’de çevre politikaları = Sustainable tourism and environment policies in Turkey. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(66), <https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3662>
- Sørensen, F., & Grindsted, T. S. (2021). Sustainability approaches and nature tourism development. *Annals of Tourism Research*, 91, 103307. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103307>
- Şanlı Kayran, S. C. (2023). Göbeklitepe konulu makalelerin turizm çerçevesinde değerlendirilmesi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 225-241.
- Taşkın, E. (2005). Kültürün ayvalık turizmindeki yeri ve sürdürülebilirliği açısından önemi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-157. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yead/issue/21828/234633>
- Toprak, L. (2012). Mardin’in kalkınmasında turizmin lokomotif sektör olarak belirlenmesi gerekliliği. *Mukaddime* (5), 121-150. <https://doi.org/10.19059/mukaddime.22428>
- Tunç, T., & Yıldırım, E. (2024). Doğal ve kültürel peyzaj değerleri ile alternatif turizm rotaları: Finike, Antalya. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 61(4), 501-517. <https://doi.org/10.20289/zfdergi.1456452>
- Turpcu, E., Selçuk, G. N., & Akyurt, H. (2018). Uzungöl yöresini ziyaret eden yabancı ekoturistlerin memnuniyet algısının destinasyon sadakati üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(18), 299-331. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/38325/443962>
- Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve türkiye’nin ekoturizm potansiyelinin değerlendirmesi. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(6), 68-82. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atlas/issue/60404/858630>
- Türkcan, B. (2024). Sustainable urban tourism from the perspectives of overtourism and smart tourism: A systematic literature review. *Journal of Travel and Tourism Research*, 25, 112-156.
- Türkmen, H. H. (2024). Küçük şehirlerde sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi: Yönetişim ve pazarlama yaklaşımları. *G.Ü. İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 8(8), 28-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iiibfud/issue/88745/1593660>

- Ünal, Ç. (2016). Turizm coğrafyasında yeni bir kavram ‘yavaş şehirler’. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(36), 13-28. <https://doi.org/10.17295/dcd.0992>
- Volgger, M., Cheer, J., & Pforr, C. (2025). Evidence-informed decision-making in sustainable tourism: from research to action. *Journal of Sustainable Tourism*, 33(4), 613–627. <https://doi.org/10.1080/09669582.2025.2461560>
- Yavuz, H., & Unur, K. (2021). Alanya’da yerel halkın turizmin sosyo-kültürel etkilerini algılamalarına yönelik karşılaştırmalı bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 18(3), 633-655. <https://doi.org/10.24010/soid.961891>
- Yılmaz, İ. A., Ünal, A., & Çakır, G. (2015). Sürdürülebilir turizm literatürü üzerine bir değerlendirme: Türkiye bağlamı. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 4(2).
- Yönet Eren, F., & Ceyhun Sezgin, A. (2022). Kapadokya bölgesine gelen ziyaretçilerin coğrafi işaretli ürünleri bilme durumlarının gastronomik destinasyon algısı üzerindeki etkisi. *Aydın Gastronomy*, 6(2), 201-217. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aydingas/issue/70799/1063297>
- Yurt, İ., & Dinvar, Ş. (2022). Sürdürülebilir gastronomi turizmi kapsamında coğrafi işaret tescili alabilecek ürünlerin değerlendirilmesi: Safranbolu örneği. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 8(2), https://doi.org/10.17932/IAU.GASTRONOMY.2017.016/gastronomy_v08i2009
- Yurtsal, K. (2019). Türkiye’de Sürdürülebilir Turizm. *Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi* (4), 61-70.
- Zientara, P., Adamska, J., & Bąk, M. (2024). What do tourism and hospitality companies convey about labor union relations in their CSR reports? A conceptual model and empirical findings. *Journal of Sustainable Tourism. Advance online publication*. <https://doi.org/10.1080/09669582.2024.2428768>
- Zorba Kırılcım, B. (2025). Türkiye’de Sürdürülebilir Turizmin Pestel Analiziyle İncelenmesi. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-21 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turibder/issue/90306/1577135>